

การสัตว์แพทย์ในประเทศไทย

ประวิง ตามโกเศศ D.V.M.

หัวหน้าแผนกเผยแพร่ปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

โรคระบาดสัตว์

เมื่อวันที่ ๓๓ ธันวาคม ๒๕๑๑ รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พุทธศักราช ๒๕๑๑ ออกมา ๓ ฉบับ พ.ร.บ. ฉบับนี้ได้ยกเลิก พ.ร.บ. ปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ ฉบับอื่น ๆ หมด พ.ร.บ. นี้ได้ประกาศโรคของสัตว์ดังต่อไปนี้ เป็นโรคระบาดคือ —

๑. ไรนเคอร์เปสต์	๒. เฮโมรายิกเซพติซีเมีย
๓. แอนแทรกซ์	๔. เซอรา
๕. คาร์คิก	๖. มงคล่อพิษ
๗. ปากและเท้าเปื่อย	๘. อหิวาต์สัตว์

โรคระบาดสัตว์ที่กล่าวมานี้ล้วนแต่เป็นโรคที่ร้ายแรงทำให้สัตว์เจ็บป่วย ต้มตายลงอย่างรวดเร็วและมากมาย ทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของสัตว์ และการเศรษฐกิจของประเทศอย่างยิ่ง

ทางกรมปศุสัตว์ได้พยายามอย่างยิ่งในทุกวิถีทางที่จะกำจัดโรคร้ายเหล่านี้ให้สงบราบคาบ และศูนย์ต้นไปจากเมืองไทย การรณรงค์ระหว่างเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์กับโรคร้ายเหล่านี้ได้เป็นไปอย่างถูกต้องเหวี่ยงตลอดมานับเป็นเวลาดัง ๆ ปี ผลที่ได้รับนับว่าเป็นผลดีแก่เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ตลอดมาเป็นลำดับ

โรครินเคอร์เปสต์

โรคนี้เป็นโรคระบาดที่ร้ายแรงที่สุดโรคหนึ่งของสัตว์จำพวกกบคู เช่น วัว, ควาย, แพะ, แกะ, จนถึงหมู สัตว์เจ็บป่วยต้มตายลงอย่างรวดเร็วและมากมาย และเป็นโรคที่ทำให้การปราบปรามได้ยากมาก โรคนี้นอกจากจะทำความเสียหายภายในประเทศแล้ว ยังเป็นการกระทบกระเทือนแก่การค้าสัตว์ของประเทศเราเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในการส่งสัตว์ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ แต่ก่อนนี้ สัตวแพทย์ได้รับรายงานว่ามีโรค ระบาดต้มตายด้วยโรคนี้

โดยเฉลี่ยถึงปีละ ๓๖,๐๐๐ ตัว ส่วนที่ราษฎรเจ้าของสัตว์มิได้รายงานให้เจ้าหน้าที่ทราบหนึ่ง
อีกเท่าไรไม่รู้ เข้าใจว่ามีหนึ่ง ๆ คงจะมีสัตว์ตายด้วยโรคนี้ไม่ต่ำกว่าแสนตัว ซึ่งจะเห็นได้ว่า
เป็นตัวเลขที่สูงมากพอควร โดยเฉพาะเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๘ คือปีที่มีหาลังครามโดกครั้งที่สองยุติ
ลง โรคริ้นเคอร์เปสต์ได้คุกคามวัว, ควาย ของชาวนาในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างรุนแรงรวมถึง ๓,๕๐๐ ตำบล วัว, ควาย ตายเฉพาะที่ได้รับราย
งานถึง ๘๕,๘๕๐ ตัว กรมปศุสัตว์ของระดมกำลังเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์จำนวนถึง ๓๐๒ นาย
ออกทำการปฏิบัติงานกวาดล้าง ควบคุมและป้องกันโรคเป็นการใหญ่ การปราบโรคริ้นเคอร์
เปสต์ในคราวนั้นได้ดำเนินการตามแผนงานที่มุ่งหมายจะปราบโรคให้สงบเด็ดขาดศูนย์ต้นจาก
ประเทศไปเลย เราได้ทำการปราบและควบคุมโรคอย่างเด็ดขาด รวมเวลาทั้งสิ้น ๓ ปีครึ่ง
ได้รับรายงานโรคส่งทั่วประเทศเมื่อเดือนธันวาคม ๒๔๘๘ จำนวนสัตว์ที่ได้รับการฉีดวัคซีน
ป้องกันถึง ๖๗๗,๐๐๐ ตัว

ได้กล่าวมาแต่ข้างต้นแล้วว่า โรคนี้ยากแก่การปราบปรามมาก เหตุผลเนื่องมาจาก
ภาวะโรคในประเทศ อันได้แก่การเคลื่อนย้ายสัตว์ การรายงานโรค ฯลฯ และการติดต่อโรค
จากต่างประเทศ อันได้แก่ประเทศที่มีเขตแดนติดต่อกับประเทศเรา เช่น กัมพูชา ดาแวง และ
เวียดนามได้ ประเทศที่กล่าวมานั้นมีโรคระบาดสัตว์ริ้นเคอร์เปสต์อยู่ สัตว์ตามชายแดน
เขตติดต่อย่อมเคลื่อนย้ายไปมาอันอยู่เสมอ โอกาสที่โรคจะเข้ามายังบ้านเมืองเรานั้น มีมาก
มายเสียเหลือเกิน และโดยข้อเท็จจริง เหตุที่ก่อกำเนิดขึ้นตามความคาดหมายในทุกประการ ภาย
หลังที่เราปราบโรคสงบลงแล้ว คือ—

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ โรคริ้นเคอร์เปสต์ได้ปรากฏขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ในตำบล
เขตติดต่อกับกัมพูชา พื้นที่ที่ได้รับรายงาน กรมปศุสัตว์ได้ติดต่อกรมตำรวจ ขอยืมพาหนะ
เฮลิคอปเตอร์ ดำเนินเจ้าหน้าที่ เครื่องเวชภัณฑ์และวัคซีนไปยังตำบลที่เกิดโรคพื้นที่
กรมตำรวจได้ให้ความร่วมมือด้วยเป็นอย่างดี จากการที่รับตั้งวงป้องกันและปราบปราม
ทันเวลาเช่นนั้น ทำให้โรคไม่แพร่หลายระบาดออกไปอย่างกว้างขวาง และการดำเนินการ
ปราบปรามก็ได้สงบลงโดยไม่ช้านัก

ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ โรคริ้นเคอร์เปสต์ได้เข้ามาทางเขตติดต่อชายแดน อีกทางหนึ่งอีก
คราวหนึ่งว่าจะทราบ โรคได้แพร่หลายออกไปถึง ๒ ตำบล อย่างไรก็ตาม เราได้ดำเนินการปราบ
จนสงบได้ในปีต่อมา คือ พ.ศ. ๒๔๘๘

การสัตว์แพทย์ในประเทศไทย

ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ระบาดเข้ามาอีก จากเขตติดต่อชายแดนด้านกัมพูชาเช่นเคย คราวนี้ การระบาดของโรคแพร่หลายเร็วมาก เมื่อทางการได้รับรายงานโรคแพร่ออกไปถึง ๕ ตำบล แล้ว โรคเกิดขึ้นคราวนี้ทำให้เกิดความเสียหายขนพอกุ เพราะใน ๒ ตำบลกำลังอยู่ในฤดูทำนา ชาวนากำลังต้องพึ่งแรงวัว ควายในการไถหว่าน แต่เมื่อวัวควายเกิดเจ็บป่วยและล้มตายด้วย โรคระบาดโรคเรื้อรังเช่นนี้ ทำให้เกิดอุปสรรคในการปลูกข้าวทำนาเป็นอย่างยิ่ง กรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการปราบโรคอย่างรวดเร็ว และเด็ดขาดโดยการฆ่าสัตว์ที่แสดงอาการป่วยหมด (ใช้เงินทดแทนให้แก่เจ้าของสัตว์) สัตว์ร่วมฝูงที่ยังไม่แสดงอาการ ได้ทำการฉีดวัคซีนให้หมดทุกตัว และเข้าทำการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์หมดทุกตำบล ครึ่งสัตว์ให้อยู่กับที่ แล้วทำการฉีดวัคซีนให้แก่สัตว์รอบนอกทุกตัว โรคสงบลงเป็นระยะ ทีมเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ ได้ตรวจค้นหาโรคต่อไปอย่างละเอียดถี่ถ้วนทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ดำเนินการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ทุกชนิด โรคจึงสงบลงได้รวดเร็วพอควร จนถึงเดือนมกราคม ๒๕๐๒ เราจึงสามารถประกาศโรคสงบโดยเด็ดขาดทั่วประเทศได้ วันสุดท้ายที่เขียนนคือ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๐๒ ยังไม่มีรายงานโรคเกิดขึ้นอีกเลย

เพื่อให้การควบคุมโรคเป็นไปอย่างได้ผลเต็มที่ เพราะเห็นแล้วว่าโรคจะเกิดขึ้นได้ก็เพราะมาจากประเทศข้างเคียงทุกครั้งไป ฉะนั้นทางการจึงได้วางโครงการที่จะทำการควบคุมและปราบโรคขึ้นเป็นการระหว่างประเทศขึ้น ทางเราได้เสนอหลักการไปยังองค์การบริหารงานร่วมมือระหว่างประเทศ (I.C.A.) ซึ่งทางองค์การนั้นเห็นชอบด้วย และตกลงที่จะให้เงินช่วยเหลือพร้อมทั้งเครื่องมือ เครื่องใช้ตามความต้องการ

ผู้แทนของประเทศไทย กัมพูชา ลาว จึงได้พบปะเพื่อปรึกษารื้อวางรูปงานกัน จนพบกันครั้งแรกที่อริญญะประเทศ การวางแผนงานตามโครงการเป็นไปด้วยดีตลอดมา ภายหลังองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (F.A.O.) เห็นชอบและสนับสนุนหลักการด้วย และได้ให้ความช่วยเหลือในด้านตั้งผู้เชี่ยวชาญมาปฏิบัติงาน โครงการการปราบโรคเรื้อรังแพร่กระจายระหว่างประเทศ (The Rinderpest Eradication Program) ได้เป็นรูปและเริ่มปฏิบัติงานเมื่อพ.ศ. ๒๕๑๑ Dr. J.R. Hudson ผู้เชี่ยวชาญของ FAO เป็นผู้ควบคุมและปฏิบัติงานตามแผนการ ICA (International Cooperation Administration) แห่งสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินและสิ่งของ ประเทศที่ร่วมปฏิบัติตามแผนการคือ

ดาว, กัมพูชา, เวียดนาม และไทย ศูนย์กลางอยู่ที่กรุงเทพฯ ซึ่งในภายหลัง ประเทศพม่า ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับบ้าง

เนื่องจากประเทศไทยไม่มีโรครินเคอร์เปสต์ในขณะนี้ แผนการจึงเป็นไปในทางป้องกัน เราได้สร้างแนวควบคุมโรค (Immune Belt) ตอดตามชายแดนที่ติดต่อกับประเทศที่มีโรคน้อย โดยตั้งแนวตามความยาวของพรมที่มีส่วนลึกเข้ามาถึง ๕๐ กิโลเมตร ได้ดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้แก่สัตว์ในบริเวณนั้นจำนวนถึง ๙๕๐,๐๐๐ ตัว วัคซีนที่ทำการฉีดให้แก่สัตว์ ทางเราได้ผลิตจากสถานผลิตวัคซีนและเซรัมของกรมปศุสัตว์ที่ปากช่อง บัดนี้กรมปศุสัตว์จึงมีความภูมิใจที่จะแจ้งให้ทราบว่า ภัยอันตรายที่จะทำให้สัตว์ล้มตายลงด้วยโรครินเคอร์เปสต์นั้นเป็นอันหมดสิ้นไปแล้ว เราตั้งความเสียหายแก่ประเทศชาติไว้ได้ไม่น้อยกว่าปีละ ๓๐ ล้านบาท จากผลงานของเราอันนี้

เมื่อโรครินเคอร์เปสต์หมดลง จุดมุ่งต่อไปของเราก็คือการปราบโรค Foot and Mouth และโรค Swine Fever ซึ่งอันแรกเป็นโรครุนแรงที่สุดที่เป็นอุปสรรคเกี่ยวกับการส่งสัตว์ไปจำหน่ายต่างประเทศ อันเป็นรายได้ช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของประเทศชาติและอันหลังเป็นโรครุนแรงของสุกร ซึ่งทำให้สัตว์ล้มตายลงได้มากเช่นเดียวกัน

Foot and Mouth Disease

โรคนี้สำหรับประเทศเรา ซึ่งมีอากาศค่อนข้างร้อน โรคไม่ค่อยรุนแรงนัก มีระบาดประปรายอยู่บ้างทั่วไป แต่ไม่ทำให้สัตว์ล้มตายมากมายอย่างโรครุนแรงอื่น แต่ที่ทางการจำเป็นต้องปราบโดยรีบด่วนและถือเป็นเรื่องสำคัญมากนั้นก็เพราะเป็นอุปสรรคในการส่งสัตว์ไปจำหน่ายต่างประเทศ เรามีความจำเป็นที่จะต้องกวดขันอย่างเด็ดขาดที่จะไม่ให้สัตว์เป็นโรคหลุดไปในตลาดต่างประเทศได้ เพราะจะเป็นการขาดความเชื่อถือ และทำให้ถึงกับขาดรายได้เข้าประเทศก็เป็นได้ โดยทางหนึ่งครึ่งข้อ หากปรากฏว่าสัตว์ที่ส่งไปแสดงอาการของโรคขึ้น ซึ่งอันนี้ในบางครั้งก็เกิดเป็นปัญหาที่ยากจน สัตว์บางตัวที่มีโรคอยู่อย่างอ่อนมาก จะไม่แสดงอาการให้เห็นในอากาศร้อนอย่างบ้านเรา แต่เมื่อเราส่งมันไปจำหน่ายยังต่างประเทศที่มีอากาศหนาวเย็นโรคก็ถูกอากาศเย็นเข้า กัดบัพักตัวรุนแรงขึ้น ทำให้สัตว์แสดงอาการป่วยออกมา ก็เป็นเรื่องที่ต้องถูกกว่าชานกันชน เรายังไม่ควรปล่อยสัตว์ออกไป

ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องเสียตลาดค้าสัตว์ที่สำคัญไปเลยก็ได้ ฉะนั้นทางการจึงจำเป็นต้องดำเนินการปราบโรคนี้ให้หมดไปมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ینگกเพื่อผลประโยชน์แก่ประเทศของเรา

ตามสถิติที่ได้รับรายงาน ภาวะของโรค Foot and Mouth มีดังนี้

ปีที่เกิดโรค	โค	กระบือ	สัตว์
๒๔๘๘	๓,๕๐๖	๓๓,๕๗๒	—
๒๔๘๙	๘,๕๐๗	๒,๕๓๓	—
๒๕๐๐	๓๕๓	๓๕,๕๒๗	๒๒

ดูตามตัวเลขจะเห็นว่า สัตว์เป็นโรคนั้นทุกปีแต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว เห็นจะไม่ใช่เช่นนั้น แต่เดิมมาเราไม่สู้จะเข้มงวดกวดขันในเรื่องโรคนั้น การค้นหาโรคและรายงานภาวะโรคจึงอ่อนไป มาในระยะหลังเมื่อการส่งสัตว์ไปต่างประเทศมีข้อผูกพันมากขึ้น ทางราชการจึงเริ่มกวดขันและเอาใจได้ การรายงานภาวะโรคจึงต้องเข้มงวดขึ้น ตัวเลขจึงใกล้เคียงกับภาวะของโรคที่มีอยู่จริง ๆ

การปราบโรคนี้ผลสำเร็จอยู่ที่ควบคุมที่ผลิตวัคซีนใช้ในการฉีดป้องกันโรค ซึ่งทางการก็เห็นความสำคัญในชั้นนี้ จึงได้ตั้งสถานผลิตวัคซีนเฉพาะโรคนั้นแห่งหนึ่งที่ตำบลหนองสาหร่าย ใกล้ ๆ กับสถานผลิตวัคซีนที่อำเภอปากช่อง ตัวคักและเครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตสำเร็จครบบริบูรณ์เมื่อปี ๒๕๐๓ ขณะนี้ได้ดำเนินการทดลองและค้นคว้าที่จะผลิตวัคซีนออกใช้เป็นประจำอยู่แล้ว ภายใต้การดำเนินงานของคุณอุดม จารุตามระ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรคนี้ โดยได้ไปศึกษาและดูงานเฉพาะมาแล้วถึง ๓๖ ประเทศในทวีปยุโรป และมีผู้เชี่ยวชาญจาก FAO หนึ่งคนประจำสถานที่เป็นผู้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำจากผลของงาน ปรากฏว่าโรคนอกจากเกิดจากไวรัสแบบ A และ O แล้วยังมีอีกที่ทำให้เกิดโรคนั้นด้วย สถาบันค้นคว้าโรค Foot and Mouth ที่ Pirbright แห่งประเทศอังกฤษได้ยื่นยืมมา และตกลงกันเรียกว่าแบบ Asia I

เป็นอันว่าสถานผลิตวัคซีน Foot and Mouth ของเราที่หนองสาหร่ายจะต้องผลิตวัคซีน ๓ ชนิด เพื่อผลิตให้สัตว์เกิดความคุ้มโรค Foot and Mouth ที่เกิดจากเชื้อไวรัส ๓ แบบ คือ แบบ A และ O & Asia I ด้วยกัน

เมื่อเขียนมาถึงตอนนั้น ก็จะขอพูดถึงการตั้งสัตวไปจำหน่ายต่างประเทศด้วย (เพราะกรมปศุสัตว์ยังไม่ได้ตั้งแผนก Marketing ขึ้น) ในปัจจุบันเราได้ทำการตั้งสัตวไปขายยังต่างประเทศเป็นจำนวนมากชน ตลาดที่ตั้งสัตวไปขายนั้น คือ ฮองกง, มดายู และสิงคโปร์ และยังมที่ที่ว่าจะขยายไปถึงประเทศญี่ปุ่นอีกด้วยโดยการตั้งเป็นเนื้อแช่เย็นไปจำหน่าย นับว่าประเทศไทย จะเป็นแหล่ง ที่ตั้งสัตวไป ยังจุดต่าง ๆ ของ ประเทศ เอเชีย อากเณย์ มาก ชนทุกกั ฉนวนการเร่งรัดที่จะต้องปราบโรคระบาดตั้งสัตวจึงมีความจำเป็นต้งชนเช่นกัน การตั้งสัตวไปจำหน่ายต่างประเทศนี้ เราย่อมได้เงินตราต่างประเทศเข้าประเทศมากชน รายได้ของประเทศตั้งชน เป็นการช่วยให้เศรษฐกิจของชาติดีขึ้นอย่างแน่นอน

ในปี ๒๕๐๐ เราได้ค่าขายตั้งสัตวคือ ช้าง, วัว, ควาย และหมู เป็นเงิน ๔๘,๘๖๘, ๒๐๔ บาท ค่าขายผลิตภัณฑ์จากตั้งสัตว คือ กุนเชียง หมูเค็ม ไข่เบ็ด ไข่ไก่ เป็นเงิน ๓,๗๘๐,๒๐๗ บาท ค่าขายซากตั้งสัตวและส่วนของตั้งสัตว คือ หนัง เขา กระดูก ฯลฯ เป็นเงิน ๘๕,๘๘๓,๔๖๒ บาท เฉพาะไก่ตั้งไปขายต่ำกว่าตั้งสัตว ได้เงิน ๓๐,๘๘๓,๔๕๓ บาท สรุปแล้ว ได้เงินค่าขายตั้งสัตวและซากตั้งสัตวต่าง ๆ เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๘๕,๘๘๖,๓๖๒ บาท

กิจการการตั้งสัตวไปจำหน่ายต่างประเทศได้ขยายกว้างขวางชนในปี ๒๕๐๓ ได้เงินรวมทั้งสิ้น ๓๔๗,๑๘๘,๖๔๔ บาท (ปีหนึ่งการตั้งไปส่งไปจำหน่าย เงินรายได้จึงลดลงบ้าง หากการตั้งสัตวไปจำหน่ายตามปกติเช่นปี ๒๕๐๐ เงินรายได้ย่อมสูงกว่ำปี ๒๕๐๐ แน่นอน อย่างไรก็ตามปี ๒๕๐๒ การตั้งสัตวไปจำหน่ายได้ดำเนินไปตามปกติแล้ว)

โรคคอหิวาต์สุกร

โรคนี้เป็นโรคระบาดที่ร้ายแรงของสุกร เป็นโรคที่ทางกรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการปราบ เป็นระดับสำคัญรองจากโรคริ้นเคอร์เป็ดส์ ทุกท่านทราบที่อยู่แล้วว่าหมูเป็นตั้งสัตวจำเป็นสำหรับบ้านเราอย่างไร ราคาหมูขายในตลาดชนเมื่อใด ก็กระทบกระเทือนต่อค่าครองชีพของประชาชนผู้บริโภคเนื้อหมูมากเพียงนั้น ฉะนั้นจะเห็นเรื่องนี้เป็นเรื่อง "หมูๆ" ไม่ได้แน่นอน

โรคนี้เราได้ดำเนินการปราบอย่างเข้มงวดตลอดมา ตามสถิติก็ปรากฏว่า โรคลดน้อยลงเรื่อย ๆ ดังสถิติข้างต่านี้ —

	รายงานโรคเกิด	ตาย	รับการฉีดวัคซีน
พ.ศ. ๒๔๘๘	๓๔๖ ราย	๕,๓๖๘	๗๐,๓๐๘
พ.ศ. ๒๔๘๙	๓๕ ราย	๕,๘๐	๕๐,๓๓๕
พ.ศ. ๒๕๐๐	๓๐ ราย	๒,๗๒๒	๒๓,๖๐๘

ทางสถานผลิตวัคซีนและเซรัมได้ทำการผลิตวัคซีนโรคนี้ขึ้นเอง ได้ผลิตโดยเฉลี่ยปีละ ๓๒๒,๐๐๐ โด๊สตัดออกมาและได้ผลิตเซรัมขึ้นเพื่อสำหรับรักษาด้วย ปี ๒๕๐๐ ได้ฉีดวัคซีนป้องกันให้หมู ๒๓,๖๐๘ ตัว และปี ๒๕๐๑ ฉีด ๖๖,๖๗๒ ตัว

โรคเฮโมราจิกเซพติซีเมีย

Haemorrhagic Septicaemia เป็นชื่อรวมของโรคซึ่งเกิดแก่สัตว์เดียงทั่วๆ ไป เช่น วัว, ควาย, แพะ, แกะ, หมู, กระต่าย, และไก่ โดยเกิดจากเชื้อโรคซึ่งอยู่ในตระกูล Pasteurella โรคชนิดนี้เมื่อเกิดแก่สัตว์จำพวกหนึ่งก็เรียกชื่อไปอย่างหนึ่ง เช่นเมื่อเกิดกับพวกสัตว์ปีก ก็เรียกว่าอหิวาห์เบ็ด-ไก่ เกิดกับหมูกั้เรียกกาฬโรคสุกรเป็นต้น ในถิ่นชอกกล่าวถึงโรคเกิดกับวัว, ควาย ซึ่งเรียกกันมาแต่ดั้งเดิมว่าบาร์บอน (Barbone) ก่อน

โรคนี้ระบาดอยู่ทั่วไปในประเทศไทย จำนวนเฉลี่ยเกือบเท่ากันทุกปี ทางกรมได้ทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้แก่สัตว์โดยทั่วไปในท้องที่ต่างๆ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๘๙-๒๕๐๐ ได้ฉีดวัคซีนให้แก่วัว ๓๗๐,๘๘๓ ตัว, ควาย ๓,๓๕๕,๒๐๓ ตัว โรคนี้ความร้ายแรงไม่สู้จะมากนัก มีอยู่ประปรายโดยทั่วไป เชื้อโรคมียู่ในร่างกายสัตว์และไม้ทำอันตรายแก่สัตว์ประการใด แต่เมื่อร่างกายของสัตว์อ่อนแอ เชื้อโรคจะเริ่มแสดงปฏิกิริยาทำให้เกิดพิษต่อร่างกาย และเชื่อนั้นจะระบาดแพร่หลายลุกลามต่อไป ทำให้เกิดการระบาดของโรคขึ้น สัตว์โดยทั่วไปควรจะได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันให้อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง เพราะการรักษาโรคโดยมากไม่บังเกิดผล นอกจากจะรักษาไปตามอาการ กรมปศุสัตว์ผลิตวัคซีนป้องกันโรคนี้ขึ้นเอง ณ สถานผลิตวัคซีนและเซรัมที่ปากช่อง การผลิตวัคซีนโรคนี้ได้มีการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันนี้ก้าวหน้าไปไกลมาก ทั้งนี้ด้วยความช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งของ FAO - Dr. R.V.S. Rain ซึ่งได้ริเริ่มไว้ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายกรมปศุสัตว์ได้ดำเนินงานปรับปรุงต่อมาตลอดเวลา จำนวนวัคซีนที่ผลิตออกใช้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ถึง ๖,๒๓๘,๒๐๐ c.c. ได้ฉีดป้องกันโรคให้แก่สัตว์ ๓๕๐,๘๓๖ ตัว และในปี ๒๕๐๑ ฉีดป้องกันสัตว์ ๓๕๕,๓๓๗ ตัว

โรคระบาดของไก่

โรคระบาดของไก่ที่ร้ายแรงที่มีอยู่ในประเทศเวลานี้คือ โรคนิวคาสเซิล (โรคผีตาชไก่) ที่ทำความเสียหายให้มากเหมือนกันแต่ในลูกไก่) การจะควบคุมโรคนี้ได้ก็โดยการฉีดวัคซีนให้แก่ไก่เพื่อให้มีการคุ้มโรค ไม่ใช่การรักษาเมื่อไก่เป็นโรคแล้ว การรักษายังไม่ได้ผล เพราะไก่ตายเร็วมาก ดังนั้นจุดใหญ่ของทางกรมปศุสัตว์จึงอยู่ที่การผลิตวัคซีนให้มากพอสำหรับใช้ และมีประสิทธิภาพดีเยี่ยม ซึ่งผลก็สำเร็จตามความมุ่งหมายทุกประการ ถึงขนาดได้รับความเชื่อถือจากต่างประเทศเป็นอย่างดี เราได้ทำการผลิตวัคซีนฉีดป้องกันโรคนี้ ๓ ชนิดด้วยกันคือ B. Strain, F. Strain และ M.P. Strain และต่อมาเพื่อความเหมาะสมยิ่งขึ้น ได้ยุติการผลิต B. Strain เมื่อปี ๒๕๐๐ เพราะได้ปรับปรุง M.P. Strain วัคซีนนี้มีประสิทธิภาพดีขึ้น และถึงขนาดปัจจุบันไก่เป็นโรคระบาดน้อยลงอย่างเป็นที่น่าพอใจมาก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้ผลิตวัคซีนออกใช้ถึง ๒,๔๕๘,๕๐๐ โด๊ส

นอกจากนั้น เรายังได้ดำเนินการควบคุมและตรวจสอบโรคสีขาว (Bacillary white diarrhoea) ด้วยได้จัดเจ้าหน้าที่ไปตรวจและทำการทดสอบไก่ตามฟาร์มต่าง ๆ เมื่อทดสอบแล้วและได้ผลว่ามีโรคอยู่มากกว่า ๑% ก็ทำการควบคุมและไปทำการทดสอบซ้ำอีกทุกเดือน จนกว่าโรคจะหมดไปอย่างเป็นที่น่าพอใจ คือถึงการทดสอบ ๒ ครั้ง สุดท้ายไม่มี reactor แสดงโรคให้เห็นมากกว่า ๑% ต่อจากนั้นก็เว้นระยะ ๖ เดือนไปทดสอบครั้งหนึ่ง จนเป็นที่แน่ใจว่าไก่ฝูงนั้นปลอดโรคแน่นอนแล้ว ก็ออกใบรับรองให้แก่เจ้าของสัตว์ฝูงนั้นไว้เป็นหนังสือสำคัญรับรอง

(ยังมีต่อฉบับหน้า)

หนังสือพิมพ์ สัตว์แพทย์สาร จะออก ตามกำหนด เวลาโดยสม่ำเสมอ ก็โดยความอนุเคราะห์ของบรรดาสมาชิก ซึ่งมีทางทำได้โดยการร่วมมือกันเขียนบทความ ตำราคดี ในหน้าที่การงานของท่านดังไปยังบรรณาธิการเดียวกันนี้ บทความต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกทั้งหลายหรือเป็นวิทยาทาน--บรรณาธิการ